

DEBAT D'ORIENTACIÓ POLÍTICA DEL GOVERN

Setembre 2018

Aquesta vegada sí. Amb una certesa absoluta podem afirmar que aquest és el darrer debat d'orientació política de la present legislatura. En la més optimista de les hipòtesis queden uns cinc o sis mesos de legislatura, això és una mica menys d'una vuitena part de la mateixa. Tècnicament es pot afirmar que a les alçades de curs on ens trobem, siguin quan siguin les eleccions, ja no hi haurà pròpiament el que es coneix com un avançament electoral, però val a dir que en l'actual conjuntura no resulta indiferent el fet d'esgotar o no la legislatura. En el cas en que s'arribi fins al final hi ha una agenda legislativa força interessant per completar i res no disposa que les legislatures no estiguin fetes per a treballar fins al final. És més, el sentit de la responsabilitat política porta a pensar el contrari i per tant, en condicions normals, com és el cas, cal continuar desenvolupant les feines legislatives i de control fins al final. Feina rellevant per fer n'hi ha, i molta. Em vull referir ara a tall d'exemple als textos relatius a les reformes de la legislació laboral i de la funció pública.

Dit això, cal reconèixer que quan queden com a molt 5 o 6 mesos possibles de legislatura sobre un total de 48, per més feina rellevant que encara es pugui fer, el debat d'orientació adquireix unes característiques força especials. La feina de balanç i la mirada retrospectiva han d'agafar, com així va succeir ahir en el discurs pronunciat pel Cap de Govern, un caire força substantiu.

Insistiré ara una mica en aquesta via, encara que aquest exercici no acabi d'agradar a les forces de l'oposició. Hauran estat dues legislatures amb majoria demòcrata. Dues legislatures que si se'm permet les definiré amb un parell de paraules: estabilitat i reformes. Gairebé vuit anys han transcorregut des de les eleccions celebrades la primavera del 2011, aviat està dit.

El cap de Govern va fer ahir balanç dels dos últims mandats i ho va fer situant-los en un context més ampli i global que transcendeix aquests vuit anys. Comparteixo plenament la seva anàlisi, que Andorra està avui en millors condicions per afrontar

els reptes presents i futurs, i que si ho està és, en bona mesura, gràcies a l'important projecte reformista promogut i executat per Demòcrates per Andorra.

Certament aquestes reformes no són mèrit exclusiu del Govern i del Grup Parlamentari que li dóna suport. És evident que l'esperit reformista, amb la voluntat d'obrir Andorra al món, es va concretar primerament en la profunda reforma de les institucions, que va culminar fa vint-i-cinc anys amb l'aprovació de la Constitució.

Però quedava pendent aleshores una reforma econòmica i social - més profunda, fins i tot, que la reforma de les institucions. El país empenyia cap a la pròpia transformació. La fragilitat estructural, que certament es va evidenciar amb l'esclat de la darrera crisi, obligava a replantejar-nos el model econòmic i, per consegüent, la nostra relació amb l'entorn. Perquè la diversificació i l'obertura de l'economia requerien completar el marc fiscal -un marc fiscal homologable que permetés la signatura de convenis per evitar la doble imposició- i dotar el país de la necessària seguretat jurídica. En aquest sentit vull destacar la reforma de la Justícia duta a terme la legislatura passada.

L'any 2011, davant dels clars signes d'esgotament del model econòmic sobre el qual Andorra havia sustentat el seu creixement, i en el context de crisi econòmica i financera a tot l'entorn europeu, alguns vam creure que calia donar un impuls - valent i decidit, però alhora cercant el màxim consens possible amb els diferents sectors econòmics i socials- a un seguit de reformes que feia temps que es començaven a perfilar com a única sortida possible per a una Andorra que seguís generant riquesa i garantint el benestar dels seus ciutadans. La recerca del consens al tomb d'aquesta qüestió va començar en la pròpia gènesi del projecte de Demòcrates per Andorra, capaç d'unir persones de procedències polítiques diverses.

Ara bé, el cert és que, si Demòcrates per Andorra ha pogut dur a terme tot aquest conjunt de reformes, és perquè Andorra estava preparada i disposada a assumir aquest repte. Això ho demostren no només els resultats electorals del 2011 i el 2015, que han avalat dues vegades consecutives el projecte i l'equip de persones per tirar-lo endavant, sinó també la resposta del teixit productiu, les empreses i els

professionals, que han jugat a favor d'aquesta transformació i, fins i tot en aquells casos que podien generar més dubtes i incerteses, han sabut aixecar la mirada més enllà del curt termini.

En aquest punt, penso que és de justícia agrair, en nom del Grup Parlamentari, la confiança i la col·laboració que hem tingut en el decurs de la tramitació de les lleis, no només d'aquest teixit productiu al qual m'he referit, sinó en general de la ciutadania, també de les entitats, en funció del text que estiguéssim treballant en cada moment.

Però cal també considerar que totes aquestes reformes no s'haurien pogut encarrilar sense estabilitat política; sense la previsibilitat i la certesa que assegura l'estabilitat, més la força política que es deriva de la mateixa, no hi hauria hagut manera de dur a terme la feina feta ni s'hauria pogut fer front a la complexitat associada a la denominada crisi BPA. I en això alguna cosa hi han tingut a veure la solidesa i la pluralitat de DA, i em refereixo tan al partit com al govern i al grup parlamentari. I és just afegir que en determinades reformes, especialment aquelles associades a compromisos internacionals, s'ha comptat amb la concurrència de l'oposició.

L'estabilitat no acostuma a ser condició suficient per a fer les coses però gairebé sempre n'és condició necessària.

Però no em vull referir només a l'estabilitat parlamentària. Considero que encara és més important l'estabilitat institucional, ja que d'entrada és la que assegura la continuïtat en els períodes on no hi ha estabilitat parlamentària –períodes que, com bé sabem, també arriben en la història política de les democràcies. I més enllà d'això és la que assegura la independència i la sobirania del país. Permetin-me en aquest sentit sortir en defensa de la constitució. D'entrada, dir que com qualsevol altra norma d'aquestes característiques pot ser certament modificada però si amb aquest moviment no es vol fer esclatar el pacte intergeneracional que representa cal que s'empregui la modificació de la mateixa a partir d'un consens molt ampli, no només al voltant de la necessitat de modificar-la sinó també del model alternatiu que ha de substituir la part que es pretén modificar.

El règim polític que la CPA estableix, el coprincipat parlamentari, té segons el nostre criteri una capacitat de solucionar problemes molt superior als que pugui generar. No ens podem acostumar amb fer anàlisis basades només en la lògica formal democràtica ja que aquesta lògica no exhaurix la realitat; com sovint diu Lopez Burniol en analitzar el funcionament dels règims polítics, més enllà de l'estricta lògica hi ha raons de conveniència i d'utilitat derivades de la història i de les circumstàncies del cas concret. Les institucions es justifiquen per la seva utilitat i han de donar resposta a la finalitat que tenen encomanada. La CPA encarrega al coprincipat garantir la independència i la sobirania d'Andorra. I el coprincipat fa aquesta funció amb una solvència difícilment superable per cap altra configuració alternativa.

Quant al Consell General, l'altra pota clau del nostre règim polític, m'agradaria centrar-me en la manera en la que els seus membres s'escullen, mitjançant un sistema mixt que combina circumscripcions i fórmules electorals diferents. La part essencial d'aquest règim electoral està constitucionalitzada i recull significativament el pes del territori en la composició del consell, sense oblidar la representació proporcional del cens nacional. Així, es respecta el principi democràtic i s'estableix una estructura federalitzant a l'hora d'escollir els membres del consell general. Si a això hi afegim els efectes del sistema majoritari que regeix en l'elecció dels consellers en les circumscripcions parroquials ens trobarem amb que es produeix una prima de representació als partits més votats. Això acostuma a passar en totes els parlaments on es dóna pes al territori o bé on s'aposta per sistemes majoritaris. Normalment un dels efectes d'aquestes disposicions és que es tendeix a reduir la representativitat i a augmentar l'estabilitat. I tant lícits són uns sistemes com els altres. Com també és lícit discutir-los i qüestionar-los. I defensar-los. A nosaltres ens convenç l'article 52 de la CPA perquè fomenta l'estabilitat parlamentària. És certament una qüestió d'opcions. Els que ja, en canvi, forma part del terreny de la *posveritat* es consideren que –el cito senyor Pere López, d'aquest estiu a Prada- *“aquest model té com a conseqüència enfrontaments parlamentaris continus i que es governi sense arribar a acords sobre grans temes”*. Senyor Pere Lopez, no *“fumem”*. Quan això passa en un parlament és més aviat no sempre predominen ni la capacitat per a negociar i cedir, ni la tolerància, ni el joc net, ni la

capacitat per a expressar idees. La presència del que podríem anomenar males arts parlamentàries no té a veure amb els sistemes electorals sinó més aviat amb factors diguem-ne de índole personal dels escollits.

Però l'estabilitat institucional segons el nostre criteri no només passa per una defensa del coprincipat parlamentari, de la constitució, passa també per la nostra presència i pel nostre grau de compromís internacionals. Així les reformes encaminades a la cooperació en matèria fiscal i de lluita contra el blanqueig tenen una repercussió positiva en la nostra configuració com a actor fiable de la comunitat internacional. Més encara, la negociació que s'està desenvolupant per l'accés al mercat interior de la UE tindrà també, quan es completi, un factor d'ancoratge internacional del nostre país tant important per la nostra pervivència com ho poden ser els avantatges concrets derivats de la integració en el mercat interior. Així doncs, per nosaltres, Europa és també factor d'estabilitat institucional.

Reformes i estabilitat: en això ens hem centrat. No ens trobem pas al final de cap camí. Ben al contrari: tot just hem acabat d'assentar les bases per a l'obertura i la diversificació de l'economia, que comença avui a ser una realitat. El principal repte de cara als propers anys serà traslladar el nou dinamisme econòmic al benestar del conjunt de la societat. Un benestar que, avui dia, va molt lligat a conceptes com la sostenibilitat, la qualitat ambiental o l'accessibilitat en un sentit ampli, però també a l'educació i a l'oferta formativa i cultural.

Fa tot just un any, el cap de Govern afirmava davant d'aquesta cambra que l'objectiu últim de totes les reformes que s'han dut a terme aquests dos últims mandats, i que des del Grup Parlamentari Demòcrata creiem que han de tenir la seva continuïtat en els pròxims anys, és una Andorra de qualitat. Aquesta és una noció que compartíem i compartim plenament. Perquè la qualitat ho abraça tot: la qualitat empresarial i dels professionals significa una major competitivitat; la qualitat ambiental és un millor entorn per viure i és també el llegat que deixarem a les generacions futures; la qualitat en l'educació és dibuixar l'Andorra que volem; la qualitat dels serveis és atendre els ciutadans en els seus requisits i les seves necessitats.

El Grup Parlamentari Demòcrata ha donat suport al Govern aquestes dues legislatures, treballant perquè el marc legal acompanyés tot aquest procés de reforma. Sí que voldria remarcar que, malgrat les dificultats que no sempre ens han deixat avançar al ritme que hauríem volgut, la transformació d'Andorra és avui un fet. Tenim un país més obert, més transparent i cooperant amb el seu entorn. Això ofereix noves oportunitats a les empreses, als professionals, als estudiants, i ens ha permès d'encarar la negociació amb la Unió Europea amb l'expectativa d'arribar a un acord que ens sigui beneficiós com a país.

Encara que de vegades se'ns hagi acusat de tirar pel dret, la realitat és que fins i tot la darrera legislatura, quan disposàvem d'una amplíssima majoria parlamentària, hem procurat arribar a acords amb els diferents grups, especialment en aquelles qüestions de més calat. Perquè entenem que, amb diferències en el ritme o en l'estratègia, sovint compartim la direcció que cal seguir -i així, de fet, s'ha posat de manifest en diferents ocasions.

Com deia, les reformes iniciades hauran de tenir la seva continuïtat en els anys a venir: en algunes d'elles s'hi ha d'aprofundir, d'altres cal que es despleguin plenament perquè en puguem començar a veure els fruits. El cap de Govern es referia ahir a la diversificació de l'economia, amb l'obertura a nous sectors que no havien tingut cap presència al país. Pensem que és necessari seguir en aquesta línia i que el futur Govern d'Andorra haurà d'implementar mesures que ho facilitin.

La diversificació implica també la possibilitat d'exportar béns i serveis. L'accés al mercat europeu és el gran objectiu de l'acord que estem negociant i, tant la seva consecució com la seva implementació posterior, seran possiblement pal de paller de les polítiques futures.

Però igual d'important, i ja n'he parlat abans, és la dimensió social de les reformes, i com l'economia ha de revertir en el benestar general dels ciutadans. Vull recordar que la legislatura passada, i a iniciativa del Grup Parlamentari Demòcrata, vam aprovar la Llei de Serveis Socials i Sociosanitaris. Una llei que el Govern ha estat desplegant aquest mandat. El Govern ha assumit, de la mateixa manera, l'encàrrec que li venia de la cambra parlamentària d'elaborar el Llibre Blanc de la Igualtat, el qual al seu torn ha portat a la redacció del Projecte de Llei per a la igualtat de tracte

i la no-discriminació. I vull esmentar també les Proposicions de llei de conflicte col·lectiu, d'acció sindical i patronal i de relacions laborals que es troben en un estadi de tramitació parlamentària força avançat i que representen un ferm pas en la regulació de drets alhora que estableixen una rellevant modernització en el nostre règim de contractació laboral.

Sabem que, en aquesta dimensió social de la transformació d'Andorra, encara hi ha molta feina per fer. Una feina que recaurà principalment –sense eludir la responsabilitat present- en les persones que liderin la nova etapa que s'iniciarà en breu, amb una nova composició parlamentària i el Govern que se'n derivi.

El cap de Govern va posar en relleu, en el seu discurs, un seguit d'accions en matèria mediambiental. La sostenibilitat ambiental, amb una gestió responsable dels recursos que tingui en compte les necessitats presents però també el llegat que deixarem a les generacions futures, s'ha situat al centre de les polítiques d'aquest Govern, i des del Grup Parlamentari ho celebrem.

La noció de sostenibilitat, però, va més enllà de les qüestions mediambientals. Abans he parlat de la Llei de serveis socials i socio-sanitaris, que precisament vam impulsar amb la voluntat que el sistema sigui sostenible alhora que garanteix els drets dels ciutadans. Això és aplicable igualment a la modificació de la Llei de la CASS, essent conscients que encara caldrà emprendre noves mesures en aquest àmbit.

Reformes i estabilitat. Efectivament aquest doble objectiu és el que hem perseguit; i perseverarem en aquest esforç. No gosaré pas dir que estem del bon costat de la història però sí que afirmo que anem raonablement ben encaminats en un sentit de progrés i de modernització. D'altra banda, cal reconèixer que ni ho hem fet tot, ni ho hem fet tot bé. Ara bé, un mínim esforç d'objectivitat sí que ha de portar a considerar que de coses n'hem fet. I que algunes d'elles estan raonablement ben fetes. De la mateixa manera que amb altres hem punxat una miqueta, com s'han encarregat de tractar d'explicar els portaveus de les diferents forces parlamentàries dels grups de l'oposició que m'han precedit en la paraula. I, dit passant, mai plou a gust de tothom. D'altra banda, no ens enganyem. Trobar el to

d'oposició que permeti capgirar unes eleccions tampoc és fàcil. Cal fer bona feina de control del govern i seleccionar acuradament les qüestions, cal desgastar qui governa i aparèixer com alternativa creïble. I tot això sense crispar, sense bloquejar, sense crear tensions excessives ni provocar afectacions adverses a la societat. Reconec que és un equilibri difícil d'aconseguir; com d'altra banda difícil és governar amb eficàcia i ponderació.

No fa gaires dies l'Antoni Morell ens va obsequiar amb una de les seves impagables tribunes dominicals. Es tracta d'una reflexió sobre l'activitat política o, millor, sobre com l'autor de l'escrit entén que la modèstia i l'esperit de servei han d'impregnar el quefer de la dona i de l'home polítics. Morell ens fa arribar seva noció de servei a allò que és públic vinculant-la al concepte d'usdefruit; aquest plantejament em va seduir particularment per la seva prudència i ponderació. *Ius alieni rebus, utendi et fruendi, salva rerum substantia*. La idea és clara i honesta: el poble és el titular del que el polític administra i en fa el conreu. I aquest darrer, diligent servidor de les coses públiques, n'ha de salvaguardar la substància, ja es tracti de normes, de béns patrimonials de l'estat o de béns demaniaus, ja sigui patrimoni cultural o patrimoni natural. Ja siguin institucions fundacionals i útils ja siguin actives i alhora fràgils muntanyes. Compte amb alguns actes de conseqüències irreversibles, compte amb les reliscades institucionals i compte amb les infraestructures no sostenibles, per posar dos exemples entre molts de possibles.

El fet de tenir la mirada posada de manera simultània en el present i en el futur, sense deixar el passat de costat, no és un caprici, sinó que forma part de la nostra responsabilitat com a polítics.

No em voldria avançar al que pugui passar a les properes eleccions, però sí que puc dir que el projecte de Demòcrates per Andorra no s'esgota amb aquesta legislatura. Igual que en els seus inicis, aquest és un projecte que pretén sumar: sumar procedències i trajectòries polítiques diverses, sumar experiència i joventut, sumar talent i vàlua. Tot plegat amb un objectiu ben definit i que segueix sent el mateix que el 2011 i el 2015: treballar perquè Andorra segueixi generant riquesa i un alt nivell de benestar per als seus ciutadans.

